

Patrimoni industrial. Definició de l'*Enciclopedia valenciana d'arqueologia industrial* (1995: Manuel Cerdà, Mario García Bonafé, dirs., València, Edicions Alfons el magnànim / Associació Valenciana d'Arqueologia Industrial, ps. 485-486)

No hi ha una definició genèricament acceptada sobre el concepte de patrimoni industrial. En principi podria dir-se que és el conjunt de béns mobles i immobles del període industrial-capitalista. En realitat, no obstant, quan es parla de patrimoni industrial –inclús quan ho fa un organisme com el TICCIH (The International Committee for the Conservation of the Industrial Heritage)–, es tendeix a reduir-lo quasi exclusivament a les construccions més rellevants que per la seua antiguitat o per les seues característiques arquitectòniques i inclús estètiques resulten més visibles. Així, continua predominant una visió monumentalista del patrimoni industrial en què la realitat és substituïda per una imatge del passat, fragmentària i trossejada.

A esta situació contribueix l'ambigüitat de la legislació –i, consegüentment, el desinterés i escàs suport de l'Administració–, la falta de consideració social d'allò que –tal vegada per quotidià– no es valora en absolut i la confusió a què ha contribuït la pròpia arqueologia industrial. No cal oblidar que aquesta naix a Gran Bretanya, a principis de la dècada de 1960, més que com una disciplina interessada a produir coneixements històrics a partir de l'estudi de la cultura material del període industrial-capitalista, com un moviment cívic en defensa de la salvaguarda d'aquelles restes més significatives de la primera revolució industrial britànica, l'existència de les quals estava amenaçada pel context de la reconstrucció i del creixement econòmic del país després de la Segona Guerra Mundial. D'altra banda, cal considerar també tota una herència, que arranca ja durant el Renaixement amb la preeminència de les Belles Arts, de valorar en extrem les grans manifestacions en tots els ordres: el *gran art*, el *gran monument...*, una herència que es consolidaria en el segle XIX en augmentar la primacia d'una cultura lletrada en detriment de la cultura popular i en assimilar-se a la primera conceptes com la *distinció* o l'*erudició*, primant-se així valors com la *bellesa*, la *unicitat*, l'*antiguitat*, etc., que encara es mantenen en els nostres dies a l'hora de considerar què és i què no és patrimoni. No és estrany, per tant, que hui, quan ja se li comença a reconèixer certa importància i certa riquesa al patrimoni industrial, aquest seguisca assimilant-se a determinades construccions o artefactes que representaren al seu dia avanços en les *millores* del nostre sistema de vida, ja que, en l'imaginari col·lectiu, màquines, fàbriques, etc., van associades a valors com la *puixança*, el *dinamisme*, l'*enginy...*

Desfer-se del caràcter *monumentalista* que se li adscriu al patrimoni industrial és, per tant, una tasca difícil, però necessària i urgent, atesa la rapidesa amb què en la nostra societat desapareixen els vestigis del passat més recent. Així, caldria considerar com a patrimoni industrial totes les restes materials, béns mobles i immobles, amb independència del seu estat de conservació, de la cultura material de la societat industrial-capitalista. Els seus límits cronològics –per descomptat variables segons àrees geogràfiques– comprendrien des de la protoindustrialització fins al moment en què una determinada tecnologia en ús comença a ser descartada. Formarien, per tant, part del patrimoni industrial, totes les restes físiques generades per les activitats productives de tots els sectors industrials, els destinats a l'explotació de recursos naturals, a la transformació de productes agrícoles, a la producció d'energia, indústria química i béns manufacturats i els referits a transports i comunicacions, habitatge i llocs de sociabilitat i oci, serveis d'utilitat pública, objectes de la vida quotidiana i inclús fonts documentals, com puguen ser arxius d'empreses, enquestes orals, pel·lícules, fotografies, mapes, etc.

Per descomptat, açò significa la totalitat de les manifestacions materials produïdes per la societat contemporània, però en absolut vol dir que tot això siga susceptible de ser conservat. Sí, en canvi, ha de ser estudiat i registrat adequadament a fi de produir uns coneixements històrics que només així podrem obtenir. L'estat actual del patrimoni industrial al País Valencià es troba en una situació lamentable. Contínuament desapareixen estructures fabrils amb processos de producció ja en desús sense ser documentades. Igual ocorre amb nombrosa maquinària –totalment descartada per

l'actual tecnologia– que conserven algunes fàbriques i tallers i que, per raons d'espai, acaben convertides en ferralla. Si açò ocorre amb elements tan emblemàtics, poca imaginació fa falta per a suposar què ocorre amb la resta. Tot això ens porta a la conclusió de la imperiosa necessitat que existeix de començar, almenys, per saber què és en l'actualitat el patrimoni industrial valencià, és a dir, la urgència de realitzar un inventari, encara que siga selectiu, atés el volum de restes físiques susceptibles de ser inventariades [Manuel Cerdà-Mario-Cerdà-Mario García Bonafé].